

Pla Director de Cooperació Internacional 2020-2023

Àrea Metropolitana de Barcelona

Pla Director de Cooperació Internacional 2020-2023

Sumari

El Pla director de cooperació internacional de l'Àrea Metropolitana de Barcelona 2020-2023 va ser aprovat pel Consell Metropolità de l'AMB el 24 de novembre del 2020. El text que ara publicuem és el resultat del text aprovat i les esmenes introduïdes en el procés d'al·legacions posterior. Per contribuir a la difusió internacional dels continguts del Pla, aquesta publicació s'edita en català, castellà, francès, anglès i portuguès.

Coordinació de continguts

AMB. Àrea d'Internacional i de Cooperació

Fotografies

La fotografia de la coberta il·lustra l'espai públic de l'àrea metropolitana de San Salvador, 2019. *Maria Peix Batet* (Servei de Cooperació Internacional, AMB)

L'autoria de la resta de fotografies correspon a:

Àrea Metropolitana de San Salvador (AMSS): pàg. 8 dta., 12 sup., 14, 24 esq.

Arquitectura Sense Fronteres: pàg. 10, 17

Kurdistan Red Cross: pàg. 29

Lesvos Solidarity: pàg. 13 sup.

Anna Celda Corcoll (Servei de Cooperació Internacional, AMB): pàg. 4, 16, 22

Marc Comas (Servei de Cooperació Internacional, AMB): pàg. 26

Maria Peix Batet (Servei de Cooperació Internacional, AMB): pàg. 6, 8 esq., 9 esq. i dta., 11, 12 inf., 13 inf., 18 sup. i inf., 19, 20, 21 esq. i dta., 24 dta., 27, 33 sup. i inf.

Edició

AMB. Oficina Tècnica de Gerència

Disseny gràfic i maquetació

AMB. Servei de Comunicació

Correcció i traducció

AMB. Oficina Tècnica de Gerència
Incyta Multilinguages SL

Impressió

Jeba, SLL

Barcelona, desembre 2020

© Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB)

www.amb.cat

DL: B 21925-2020

4 Presentació

6 Introducció

8 Marc contextual

11 Política metropolitana en la cooperació

14 Visió, missió, valors i principis transversals

19 Dimensions de la cooperació de l'AMB

28 Objectius de cooperació internacional de l'AMB per al període 2020-2023

32 Procés d'elaboració del Pla director i seguiment previst

Presentació

Inauguració de la 4a edició del programa Tenim Drets, Teixim Llibertats a Begues, AMB. 2019

Vivim en societats de grans contrastos. Unes societats tecnològicament avançades però amb grans desigualtats socials, sense garantia de drets per a totes les persones; unes societats amb una gran disponibilitat de recursos, però amb un consum desmesurat que genera uns costos ambientals molts alts.

La pandèmia de la COVID-19 ha fet emergir i ha aprofundit les desigualtats presents a les metròpolis, a les quals cal fer front amb solucions transformadores que permetin consolidar societats equitatives, justes i sostenibles.

Les propostes per revertir les desigualtats venen de les persones i els ens que actuen en el seu entorn proper. En un món on l'entorn urbà creix exponencialment, les metròpolis esdevenen actors principals: són responsables d'identificar i implementar estratègies locals que incorporin una mirada àmplia que permeti contribuir als reptes globals i a la transformació del món en el marc de les agendes internacionals (com ara l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible i la Nova Agenda Urbana).

L'AMB assumeix aquest repte i vol aportar-hi una visió metropolitana, que la fa singular. Així, fa una aposta ferma per contribuir als reptes locals i caminar cap a urbs inclusives, equitatives, segures i sostenibles, que garanteixin els drets de tothom a partir del treball conjunt.

El Pla director de cooperació internacional aborda aquest compromís amb un model propi basat en les fortaleses de la institució: el coneixement, l'expertesa i el treball en col·laboració, a més del compromís reiterat de destinar el 0,7% dels recursos propis a la cooperació.

Entenem la cooperació internacional com la col·laboració des de l'horitzontalitat. Per aquest motiu, establim una cooperació propera, directa, basada en l'experiència, la confiança i l'escolta mútua, amb el suport d'equips tècnics i polítics que enriqueixen l'acció institucional, compartint coneixements i experiència.

Així mateix, construïm una coordinació sòlida amb els ajuntaments metropolitans i amb els actors del territori, molt especialment en l'educació per a la ciutadania global, per tal de promoure la reflexió crítica i una mirada local i global alhora, des de la proximitat. A més, reforcem les eines de comunicació per donar a conèixer la feina que es duu a terme.

Aquest Pla director es concep com una eina operativa que busca transformar les desigualtats de les societats actuals i avançar cap a la garantia de drets per a tothom.

Ernest Maragall
Vicepresident d'Internacional
i de Cooperació
Àrea Metropolitana
de Barcelona

Centre urbà a l'àrea metropolitana de Maputo, Moçambic. 2019

Introducció

Les metròpolis són l'àmbit territorial idoni per afrontar els principals reptes del món actual. Les desigualtats creixents, l'emergència climàtica i les necessitats d'accés a una vida digna i de garantia de drets humans es mostren de forma diàfana a les grans ciutats. D'aquesta manera, les grans ciutats i les aglomeracions urbanes esdevenen l'espai ideal per donar resposta a aquests reptes.

Diferents xarxes, institucions, centres de recerca i actors de la cooperació internacional han analitzat de manera àmplia i diversa la situació actual al món en general i a les urbs en particular. Hi ha dades, documentació, propostes i experiències que permeten comparar i millorar diferents aspectes de l'àmbit urbà, però encara manquen exemples, experiències i bones pràctiques que mostrin com implementar polítiques transformadores d'aquestes realitats.

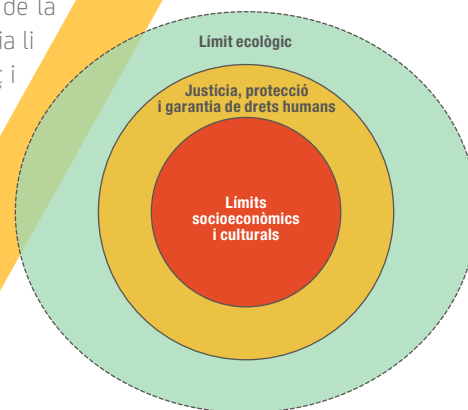
La capacitat d'acció per transformar el món en què vivim i construir societats en les quals tothom disposi de capacitats per empoderar-se i construir una vida pròpia i digna és la principal eina de canvi.

D'acord amb les experteses pròpies i una política de cooperació que ja està consolidada, l'AMB aporta una mirada metropolitana a la cooperació internacional. Les accions que es duen a terme han de proposar i implementar solucions per a problemes concrets: la cooperació ha de ser pràctica, aplicada i ha de donar resposta a les necessitats de les persones dins de la trama metropolitana. L'experiència de l'AMB en els àmbits en els quals té competència li permet fer una aproximació a problemes concrets de les metròpolis molt més eficaç i transformadora, així com donar respostes adaptades a les diverses realitats.

Tot i això, la cooperació no pot quedar en una resposta merament tècnica; ha de respondre a la globalitat i a la complexitat social del món, amb l'objectiu d'actuar amb visió holística. Així, la incorporació en els projectes de cooperació dels principis transversals que proposa l'AMB permet fer-hi una aproximació més profunda i sòlida.

Els principis transversals volen establir mecanismes que facilitin entendre la complexitat de les realitats metropolitanes, per promoure processos integrals, inclusivament, equitatius, segurs, democràtics i sostenibles. En aquest sentit, l'AMB treballa en el marc d'un doble llinard: els límits que no es poden sobrepassar per garantir l'estabilitat dels ecosistemes naturals i, alhora, els drets que cal assolir perquè totes les persones accedeixin a una vida digna, justa i empoderada. Aquest doble llinard delimita un espai segur de garantia de drets i de justícia social i ecològica en el qual la humanitat ha de dur a terme tota la seva activitat per garantir la sostenibilitat a mitjà i llarg termini.

A partir de l'experiència, l'AMB aporta un coneixement que es treballa i es desenvolupa amb els diversos actors que col·laboren en la cooperació internacional. S'estableix un intercanvi de coneixements i d'experiències que enriqueixen totes les entitats implicades. Aquesta col·laboració permet generar espais de creixement i coneixement compartit per cercar noves solucions i disposar d'estratègies i propostes que es poden anar difonent i adaptant a altres realitats.

Les metròpolis han de tenir la voluntat de donar resposta a les noves demandes socials a mesura que els espais urbans esdevenen més diversos i complexos i hi sorgeixen noves necessitats. Cal cercar nous instruments que permetin garantir les necessitats bàsiques a tota la població que la ciutat atrau. D'aquesta manera, les metròpolis i les grans urbs anticipen els reptes globals i es converteixen en espais per estructurar respostes des de la globalitat, la complexitat i la diversitat de mirades.

Marc contextual

Globalitat versus localitat

Els fenòmens de la globalització fan que, cada vegada més, les societats es polaritzin i es mantinguin els segments socials més discriminats. El comerç internacional, les polítiques d'enfortiment econòmic i les crisis humanitàries impacten desfavorablement sobre els col·lectius que pateixen una vulneració de drets més gran. És cert que la ciutadania cada cop és més conscient d'aquestes vulneracions i que es fan accions cap a l'empoderament de les societats, però encara queda molt camí per recórrer. A les àrees metropolitanes, sobretot, és on queda més palès l'efecte de la globalització; per això la seva gestió s'ha d'analitzar i respondre des de la individualitat en un context immers en la globalització.

És necessari salvaguardar les accions de millora posant l'accent en la defensa dels drets de les persones i de les societats més desafavorides, perquè també es beneficiïn dels avenços. Alhora, cal reforçar la idea que les actituds i els hàbits arreu del planeta poden impactar en zones molt allunyades i incrementar les desigualtats locals.

Armelles a les platges de l'illa de Lesbos, Grècia. 2018

Contextos urbans

Les ciutats, les grans ciutats i les metròpolis necessiten parar atenció a les discriminacions que pateixen alguns segments de la ciutadania. Cal tenir present que més de la meitat de la població mundial és urbana, una proporció que arribarà al 60% cap al 2030 (segons dades del PNUD, 2016). Les metròpolis amb un bon coneixement del territori i polítiques que s'hi ajustin poden facilitar l'accés equitatiu als recursos i cobrir les necessitats bàsiques de les persones. Ara bé, una gestió rígida i discrecional pot fer que les metròpolis esdevinguin espais polaritzats, amb importants vulneracions de drets fonamentals i fractures socials. En el context de la COVID-19, és imprescindible actualitzar l'anàlisi de les urbs i les polítiques per poder fer front a les vulneracions agreujades per la pandèmia.

El repte a què s'enfronten els responsables polítics i les institucions competents és la capacitat de promoure i construir entorns urbans que garanteixin els drets de les persones i una vida justa i equitativa. No és una tasca d'un únic nivell, ni d'un sol departament, sinó que obliga a mantenir una coordinació eficaç i eficient que posi el focus en la transformació d'aquests entorns mitjançant l'accés als béns públics, la governança democràtica i la planificació urbana accessible.

Cooperació tècnica de mobilitat a l'àrea metropolitana de San Salvador, El Salvador. 2020

Garantia de drets per a totes les persones

Les polítiques i les actuacions que es portin a terme han de posar les persones al centre de la presa de decisions i han de prioritzar la defensa, promoció i garantia dels drets humans. El compliment d'aquests drets és el que promourà una vida digna per a tothom, independentment de les seves necessitats, orientacions, orígens o situacions estructurals.

Per tal de fer-ho possible, és essencial que els governs locals tinguin en compte la diversitat i apostin per la inclusió de totes les persones que conviuen a la metròpolis. Això també implica incorporar el dret a la ciutat com un referent clau en les polítiques metropolitanes. Quan la diversitat s'inclouï en la contextualització urbana, es podrà fer l'anàlisi i la consegüent transformació de les causes estructurals que impedeixen que es respectin els drets humans, és a dir, es podran transformar les actuacions metropolitanes que reforcen la desigualtat, l'exclusió i la discriminació.

Espai públic a l'àrea metropolitana de San Salvador, El Salvador. 2018

Sostenibilitat ambiental

L'exercici dels drets de les persones va molt lligat a l'ús responsable dels recursos disponibles. El dret a una vida digna s'ha d'entendre en el context de la interrelació de les vides de les persones. No només s'ha de tenir en compte l'ús responsable dels recursos i l'impacte en el medi ambient en el present, també cal pensar en les generacions futures i en la responsabilitat de deixar el planeta millor que no ens l'hem trobat. Avui dia encara s'ha de treballar aquest repte per convertir-lo en realitat. Cal tenir en compte que a les ciutats s'hi produeixen més del 70% de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle i s'hi consumeix el 80% de l'energia: no es pot aspirar a fer front a l'emergència climàtica sense la participació de les autoritats locals.

Els desequilibris ambientals prenen molta rellevància a les metròpolis, on la densitat de població i els avenços tècnics i tecnològics fan que es perdin de vista les repercussions en els ecosistemes naturals. L'acció política per revertir les desigualtats en el context urbà i per reduir les bretxes socials implica reforçar el sentiment col·lectiu del bé comú i vincular-lo a la preservació dels ecosistemes naturals, la moderació del consum de recursos naturals (aigua, energia, etc.) i la mitigació del canvi climàtic. La construcció d'entorns sostenibles permet reduir les desigualtats i garantir un accés més equitatiu als entorns naturals i els recursos que proveeixen.

L'estat d'emergència climàtica no entén de fronteres ni de límits administratius i els seus efectes arriben arreu. Per fer-hi front es requereixen accions globals i decidides, així com el compromís de tots els actors (administracions a tots els nivells, empreses, sindicats, món acadèmic i de recerca i organitzacions socials) per oferir solucions clares i donar totes les respostes necessàries. A la vegada, cal dur a terme accions per encarar els canvis que ja són aquí, com també els que vindran en un futur pròxim.

Abocador d'Huelene a Maputo, Moçambic. 2018

Governança democràtica

La diversitat present en les grans ciutats s'ha d'incorporar de manera estructural en les eines de governabilitat i de gestió per aconseguir una metròpolis inclusiva. Per passar d'una qüestió teòrica a una qüestió aplicada, cal incorporar nous mecanismes de presa de decisions i participació dels diversos actors i de la ciutadania en les polítiques, les estratègies i els projectes en què es veuen implicats. Això ha de permetre que sorgeixin noves responsabilitats compartides, en què els actors puguin intervenir i decidir de manera efectiva. El coneixement de la ciutadania, les entitats, els grups d'influència, els àmbits acadèmics i les institucions públiques s'ha d'incorporar a la governança multinivell.

Els governs locals, que reflecteixen la diversitat i les necessitats dels diferents territoris, prenen una dimensió essencial en la participació a escala internacional. De la mateixa manera que les persones i els col·lectius han de ser presents en les decisions locals, els governs locals han de prendre part en les propostes internacionals, per assegurar que el relat local arriba a esferes internacionals. Aquesta manera de fer s'ha anat consolidant en els darrers anys i, actualment, la participació dels governs locals en espais internacionals és rellevant.

Una agenda global per a la sostenibilitat i l'equitat

Els reptes exposats no són nous; hi ha un llarg bagatge de treball internacional que s'ha anat recollint a les agendes internacionals. El 2015, les Nacions Unides van aprovar, amb el suport de tots els estats del món, l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible, i aquest és el marc actual, global i indivisible, que detalla un rumb per a la humanitat amb una visió transversal dels reptes socials, ambientals i de governança a escala mundial fins al 2030.

L'Agenda 2030 es complementa amb agendes globals sectorials que la reforcen. Així, la Nova Agenda Urbana Hàbitat III, aprovada a Quito l'any 2016, estableix els principis per actuar a les ciutats i articula les línies de treball per als pròxims quinze anys; també es tenen en compte l'Acord de París sobre el canvi climàtic (2015), la Convenció sobre l'Eliminació de totes les Formes de Discriminació contra la Dona (CEDAW, 1979) –que esdevé el marc de referència per a l'erradicació de les discriminacions contra les dones– i la Declaració de Busan –que incorpora l'eficàcia en el desenvolupament (2011). Aquestes propostes tenen una importància vital i es fa imprescindible implementar mesures per aplicar-les, sense excloure la necessitat de fer una reflexió crítica sobre les agendes.

Així mateix, la Unió Europea i altres institucions regionals (per exemple, la Unió per la Mediterrània) debaten sobre els reptes metropolitans, la descentralització i la cooperació, i impulsen la territorialització d'aquests debats per implementar estratègies efectives.

I amb una visió crítica, també es poden tenir en compte altres posicions i aproximacions a les agendes, la cooperació i els drets humans, com ara el decreixement i el «bon viure», o les reflexions sorgides de l'economia feminista i l'ecologisme, entre d'altres.

Acte d'inauguració d'un espai rehabilitat a l'àrea metropolitana de Maputo, Moçambic. 2020

Política metropolitana en la cooperació

Visió metropolitana

Les metròpolis són espais de grans aglomeracions urbanes i una realitat creixent en el món actual. Per les seves dimensions i dinàmiques, són llocs d'alta complexitat pel que fa a la gestió, la governança i la transformació per assolir la garantia dels drets de les persones que les habiten. Per tractar adequadament aquesta complexitat no hi ha respostes simples ni lineals, hem d'estar preparats per conviure i entendre que una proposta pot generar moltes opcions i reaccions diferents.

Ens trobem en uns entorns volàtils, incerts, complexos i ambigus (VICA), que les grans urbs representen molt intensament. L'AMB, com a organització supramunicipal amb competències compartides amb altres administracions i amb tots els municipis que en formen part, té un paper important en el tractament de la complexitat, que ha d'incloure i representar les diverses realitats urbanes.

L'AMB aspira a ser una institució clau en la gestió de la complexitat. Considera estratègic incidir en la preparació, l'anticipació i el seguiment de les propostes compartides amb els municipis metropolitans per combatre les desigualtats socials, d'ingressos, de relacions de poder entre homes i dones i d'accés al control de recursos bàsics, així com les limitacions que es presenten per causa d'origen o pertinença cultural.

Les grans ciutats tenen un gran impacte com a consumidores de recursos i en la generació de residus; per això es converteixen en els escenaris ideals per desenvolupar-hi pràctiques i propostes per pal·liar els efectes d'aquest impacte. La gestió del coneixement és fonamental per avançar en la reducció dels desequilibris ambientals i de les desigualtats socials.

Els governs locals gestionen els reptes de la ciutadania en primera línia, absorbint la pressió de les persones que viuen en situació de pobresa, que es troben en risc d'exclusió social o que no tenen accés als béns públics. Aquesta situació d'intensitat emocional fa que els municipis no sempre hi puguin donar resposta amb pro-

postes a mitjà o llarg termini: s'han de centrar en el present. El suport de l'AMB es fa imprescindible per respondre a aquesta situació, amb una mirada supramunicipal que afavoreix la gestió i l'atenció d'aquestes necessitats.

Portoviejo, Equador. 2017

Cooperació amb governs locals

Els reptes que afronten els municipis i la necessitat de donar respostes urgents a les situacions de desigualtat i vulneració de drets són clau per donar sentit a la col·laboració i la cooperació entre municipis, amb especial èmfasi en l'àmbit internacional.

L'aprenentatge adquirit a partir de donar resposta als reptes dels municipis que s'interrelacionen a través de l'AMB esdevé una font de coneixement que es pot compartir amb altres territoris amb reptes iguals o similars, ja siguin socials, ambientals o de gestió dels recursos, tenint en compte la realitat diversa de la ciutadania que habita les ciutats.

Així, la cooperació internacional des de l'àmbit municipal obre un ventall de possibilitats en què intervenen molts actors, que, més enllà de coordinar i gestionar, enriqueixen cada projecte amb dinàmiques de treball, experteses, experiències i metodologies compartides des de l'horitzontalitat. Aquest marc de treball promou espais per compartir coneixements i enfortir reflexions en els àmbits de servei als municipis des de la transversalitat, i tots els actors implicats esdevenen fonts de coneixement i, alhora, receptors.

La cooperació internacional municipalista a l'AMB, com s'ha estat treballant els darrers anys, es focalitza a:

- Sensibilitzar i facilitar espais i eines formatives als agents involucrats del territori sobre les qüestions multidimensionals i competencials de l'AMB en relació amb la cooperació.
- Coordinar-se amb els municipis per compartir coneixements i experiències municipals complementaris als metropolitans.
- Facilitar als municipis metropolitans coneixements, eines i recursos per dur a terme accions de cooperació i educació per a la ciutadania global.

Jornada sobre residus a El Salvador. 2019

Taller sobre espai públic. Cooperació tècnica a l'àrea metropolitana de Maputo, Moçambic. 2019

Cooperació metropolitana

La situació de desigualtats socials i vulneracions reiterades de drets a les metròpolis desborda els municipis, que necessiten fer actuacions de gestió amb corresponsabilitat política, de manera coordinada i amb implicació de diverses escales competencials. La gestió metropolitana permet oferir una resposta més coherent i amb una visió més àmplia. Els aprenentatges i coneixements que ha generat l'AMB al llarg dels anys es posen al servei de la cooperació internacional, per compartir-los amb municipis desfavorits i ajudar-los a impulsar nous debats i iniciatives.

Amb aquest compromís de cooperació, es comparteixen els aprenentatges per a la construcció conjunta amb els governs locals dels territoris on es treballa, i se'ls ofereix l'expertesa de l'AMB. L'èxit de la cooperació rau a modelar les accions segons les realitats locals, acompanyant els equips del territori perquè assolixin els objectius que necessiten.

En la cooperació metropolitana, l'AMB posa l'accent principalment a:

- Identificar i dur a terme accions transformadores amb els actors principals dels territoris urbans i metropolitans on treballa.
- Oferir l'expertesa de les diferents àrees de la institució a través de projectes concrets d'alt nivell de coneixement i qualitat tècnica als territoris amb els quals treballa.
- Donar continuïtat als processos i projectes en territoris específics, com ara a la Mediterrània.
- Treballar cap al reconeixement internacional de l'AMB com a entitat supramunicipal de referència en l'àmbit de la cooperació descentralitzada.

Taller de l'associació Lesvos Solidarity, Grècia. 2019

Planificació del sistema de recollida de residus a Kanifing, Gàmbia. 2019

Visió, missió, valors i principis transversals

Cooperació coordinada al municipi de Soyapango, Àrea Metropolitana de San Salvador, El Salvador. 2019

Visió

L'AMB està compromesa amb la vertebració d'estratègies i de mecanismes per avançar cap a la justícia i la garantia de drets (individuals i col·lectius) de totes les persones arreu del món. Així, incorpora models que prioritzen i preservin la diversitat humana i els ecosistemes naturals, que vetllin per l'ús equilibrat dels recursos i, especialment, que contribueixin a la mitigació i adaptació al canvi climàtic.

Missió

L'AMB porta a terme una cooperació internacional amb una visió metropolitana que incideix en entorns urbans empobrits, per assolir una vida digna per a tothom i garantir els drets de les persones a partir d'una actuació transformadora. Aquesta actuació es basa en els recursos i les experteses pròpies i potencia els coneixements i les capacitats dels actors participants.

A més, fomenta una anàlisi crítica de les relacions internacionals que permeti transformar-les i consolidar un canvi d'actituds i actituds a partir d'una mirada local i global alhora.

Valors

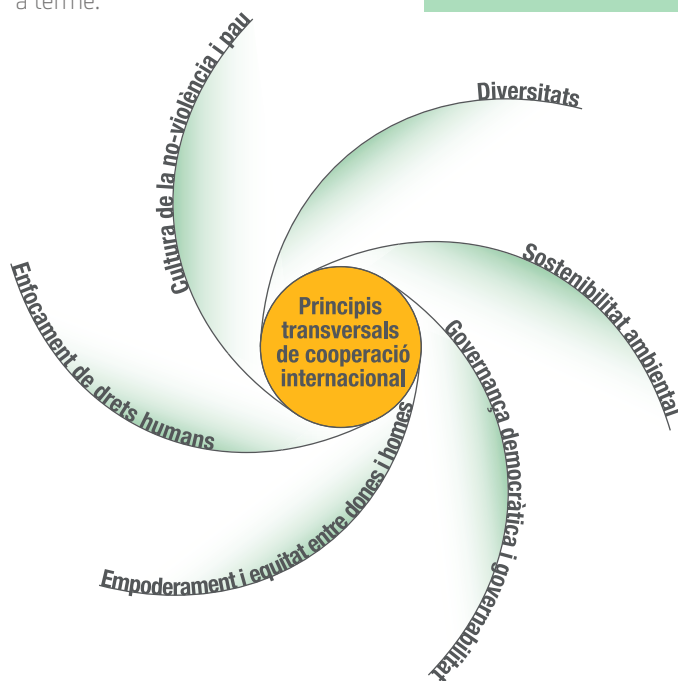
L'AMB estableix els valors vertebradors de la cooperació que duu a terme. Així, la cooperació de l'AMB és:

- **Metropolitana:** desenvolupa una visió metropolitana pròpia i treballa amb urbs i àrees metropolitanes d'arreu del món. Alhora està al servei dels municipis, aportant-hi propostes i iniciatives que responguin als reptes supramunicipals.
- **Centrada en les persones:** situa les persones i col·lectius al centre, especialment els que es veuen en situacions de discriminació i vulneració de drets fonamentals, viuen discriminacions múltiples i estan més exclosos.
- **Municipalista:** treballa de manera directa amb els municipis de l'AMB, en les prioritats que han establert i consensuat conjuntament, i alhora al costat de municipis d'altres territoris amb una tasca conjunta.
- **Concertada i coordinada:** treballa a partir de la concertació i la coordinació amb els actors del territori que es proposen per fer actuacions conjuntes (socis locals, municipis, altres administracions, ONG, centres educatius i d'investigació...).

- **Horitzontal:** articula espais i dinàmiques de treball que conviden a la participació dels actors implicats amb igualtat, complementaritat i sense premisses que limitin o esbiaixin les reflexions i la presa de decisions.
- **Transversal:** incorpora els principis transversals (enfocament de drets humans, equitat entre homes i dones, diversitat i sostenibilitat ambiental, entre d'altres) en tots els processos de treball i amb una visió integral.
- **Operativa:** dona respostes concretes i aplicables basades en el coneixement, l'experiència i la reflexió estratègica, que transformen les dinàmiques diàries locals de les persones en entorn urbans.

Principis transversals

Mitjançant la cooperació, l'AMB vol transformar la realitat per garantir els drets de les persones i una vida digna per a tothom. Per això, a més d'aportar expertesa en àmbits específics, incideix en la incorporació de sis principis bàsics en totes les intervencions que duu a terme.

Aquesta visió i la voluntat transformadora es vehiculen a través dels principis transversals que es prenen com a referència a l'hora de dissenyar i implementar els projectes. A través d'aquest marc conceptual, es generen mesures concretes que garanteixen intervencions inclusives, equitatives, democràtiques, segures i sostenibles.

Es treballa amb els sis principis transversals següents:

• **Enfocament de drets humans**

Les accions i els projectes han de contribuir a la defensa i garantia dels drets humans de persones, col·lectius i pobles (s'hi inclouen tot els drets: els de primera, segona, tercera i quarta generació). Es treballa per erradicar les pràctiques discriminatòries i injustes i les relacions de desigualtat, i així garantir els drets de tothom. Les eines per a una transformació exitosa inclouen la formació i la participació de les persones i els col·lectius implicats en els processos, així com l'assumpció de responsabilitats per part de qui ha de respectar, protegir i garantir els drets dels ciutadans (ens que formen part de l'estructura de l'estat) i de les entitats implicades (agències, organitzacions de la societat civil, empreses, etc.).

Especialment, es volen promoure les propostes que incorporin estratègies i metodologies de treball que contribueixin a protegir i garantir els drets de les persones, els col·lectius i els territoris, que posin de relleu i critiquin les vulneracions de drets i que proposin alternatives perquè es respectin.

• **Governança democràtica**

La governança democràtica s'entén com un conjunt de relacions entre actors i àmbits diversos de societats complexes que, a través de la gestió d'aquestes relacions, cooperen per assolir acords per al benefici col·lectiu. Això permet establir un marc acceptat que regula el funcionament de la societat per millorar la qualitat de vida de tothom i enfortir-ne els valors compartits.

La governança ha d'enfortir espais de relació entre els diversos actors i adquireix la responsabilitat de respectar, protegir i garantir els drets de la ciutadania i dels col·lectius, facilitar l'empoderament de la ciutadania, reforçar el bé comú i establir un marc de qualitat democràtica amb les eines adequades de participació, transparència, rendició de comptes, eficàcia i coherència.

Per al desenvolupament de polítiques públiques i la gestió de les àrees urbanes extenses i les metròpolis, cal articular les eines jurídiques i administratives adequades als diversos col·lectius i preveure mecanismes que permetin fer una gestió amb la participació activa de la ciutadania.

Seminari sobre gestió metropolitana de residus amb socis locals de Gàmbia, Síria i el Líban. 2019

• Empoderament i equitat entre dones i homes

Les accions han d'incorporar propostes per evitar les discriminacions contra les dones i la feminització de la pobresa, i s'han de comprometre a transformar-les per assolir unes relacions de poder equitatives que garanteixin societats justes, inclusives i lliures de violències. Cal adoptar estratègies que contribueixin a avançar de manera decidida cap a l'eradicació de les discriminacions i l'opressió que viuen les dones per assolir l'equitat entre homes i dones.

Del diagnòstic a la planificació i l'execució dels projectes, incloent-hi els espais de participació, s'han d'incorporar estratègies d'equitat i empoderament, amb una visió interseccional, per tal d'impulsar canvis integrals que contribueixin a transformar les relacions de poder i a garantir els drets de les dones i de la resta de persones.

• Sostenibilitat ambiental

Pràcticament tota intervenció implica una transformació de l'entorn natural i, molt sovint, comporta una degradació dels ecosistemes naturals i dels recursos i serveis que ofereixen als humans i a la resta d'ésser vius. És necessari viure dins d'uns límits que respectin la capacitat dels ecosistemes naturals de regenerar-se. Cal regular l'obtenció de recursos com l'aigua o el sòl per a la producció d'aliments, així com l'obtenció de recursos forestals, piscícoles o minerals, entre d'altres, per preservar els ecosistemes i garantir-ne la sostenibilitat i la conservació al llarg del temps.

Els sistemes naturals i els serveis que ofereixen són bàsics per garantir la vida i els drets de les persones, per això els projectes que s'executen han de protegir i preservar els espais naturals i els recursos que contenen. Totes les actuacions han de minimitzar tant la destrucció de la biodiversitat del planeta com les emissions causants del canvi climàtic.

• Diversitat

Les societats són diverses i les persones que les conformen expressen aquesta diversitat de múltiples maneres. La diversitat és una font de riquesa i permet obtenir visions àmplies i solucions variades als reptes socials. Els mecanismes que incorporen la diversitat en els projectes, a partir d'una anàlisi d'interseccionalitat, permeten visibilitzar els diversos col·lectius implicats en els projectes, les visions que integren, les necessitats i les respostes que hi aporten, i així construir solucions més resilientes. D'aquesta manera, es poden cercar les propostes més adequades per contribuir a la justícia i a l'equitat i consolidar-les al llarg del temps. La construcció col·lectiva de les àrees urbanes ha de permetre configurar societats justes i equitatives i, per això, cal treballar amb persones de diferents generacions, nivell socioeconòmic o base cultural, entre d'altres.

Campanya sobre l'assetjament sexual al transport públic a l'àrea metropolitana de Maputo, Moçambic. 2019

• Cultura de no-violències i pau

Les societats justes i resilients han de disposar de mecanismes que permetin establir un marc de pau i de cultura de no-violències, entès com una absència de conflictes enquistats i la disponibilitat de vies de resolució acordades si n'hi ha. Totes les formes de desigualtat o de poder injustes generen conflictes que cal gestionar amb perspectiva oberta, de manera conjunta i compartida. Per això, cal vetllar per la incorporació d'aquest enfocament en tots els projectes i accions que es duen a terme.

Aquests principis que aporten una mirada i una pràctica integradores s'han de veure reflectits de manera transversal i s'han d'incloure sempre per tal de poder fer una lectura complexa de la realitat i establir les estratègies adequades per donar resposta a tots els col·lectius, especialment els més invisibilitzats.

Seminari sobre governança metropolitana a Torrelles de Llobregat, AMB. 2017

Abocador a la regió de Dakar, Senegal. 2018

Dimensions de la cooperació de l'AMB

Les dimensions de la cooperació de l'AMB inclouen els àmbits sectorials d'actuació, les prioritats geogràfiques i les modalitats d'actuació. D'una banda es posa l'accent en la qualitat del coneixement i l'expertesa que, com a institució, té i aporta en els diversos àmbits d'actuació. D'altra banda, es defineixen els territoris prioritaris i les modalitats de cooperació.

Dimensions sectorials

Els àmbits sectorials queden definits per les àrees d'expertesa de l'AMB i els contextos urbans on es treballa:

• Governança metropolitana

Les metròpolis articulen un sistema de governança diferenciat d'altres nivells de govern. La visió territorial, l'actuació supramunicipal i unes competències diferenciades els confereixen un mandat específic. Les metròpolis planifiquen i gestionen serveis compartits i, per tant, la mirada va més enllà dels municipis, però alhora s'acota a un territori. Singular i específica, aquesta mirada estableix uns mecanismes de treball propis i genera oportunitats a través de l'elaboració de polítiques supramunicipals.

Independentment de la grandària dels àmbits d'actuació, l'acció de govern sempre s'ha de centrar en les persones. Per això, en tot moment, la governança metropolitana ha d'incorporar els reptes socials i ambientals globals com a part del mandat en si i dels serveis a la ciutadania.

• Planificació territorial

La planificació territorial en àrees urbanes extenses és un repte complex. Aquestes estructures territorials, que incorporen un gran nom-

bre de serveis, s'han de pensar d'acord amb la diversitat de la gent i tenint en compte a tothom. Això implica incorporar mecanismes perquè les activitats que hi tenen lloc diàriament puguin dur-se a terme, així com estratègies per donar resposta a totes les necessitats des d'una mirada urbana i metropolitana i garantir l'equitat i el dret a la ciutat.

La diversitat i la complexitat de les zones urbanes, especialment de les àrees metropolitanes, poden afavorir que determinats col·lectius o persones quedin exclòs i no disposin de les vies necessàries per intervenir i participar en les qüestions que afecten el seu dia a dia. Les metròpolis han de vetllar per mantenir una mirada global sobre el territori, que situï totes les persones al centre, en preservar els drets i els permeti viure amb justícia i equitat.

Assentament informal de refugi rehabilitat, nord del Líban. 2018

• Emergència climàtica

El canvi climàtic és l'expressió d'un model malbaratador i explícitament perjudicial per a totes les formes de vida del planeta. Tot i disposar d'acords internacionals des de fa més de 20 anys, no s'han introduït els canvis imprescindibles per aturar el creixement actual de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle i revertir una situació que, potser, és l'amenaça més gran per a la humanitat.

És essencial transformar els sistemes energètics i industrials, així com l'agricultura i la gestió de residus, entre altres elements rellevants, de manera que permetin mantenir les condicions d'habitabilitat, però això demana temps i inversions, i per aquest motiu es necessita una acció global concertada (dins de l'Acord de París contra el canvi climàtic) i una implementació a tots els nivells de governança.

Alhora, el canvi climàtic significa una greu amenaça per a les persones i els territoris amb menys recursos i és l'arrel de discriminacions creixents. És imprescindible articular mecanismes per garantir que tothom es pugui adaptar als canvis ambientals i socials i poder respondre a les situacions ambientals més extremes. Com en altres ocasions, els que són menys responsables del canvi climàtic són els que en pateixen les pitjors conseqüències.

• Mobilitat

La mobilitat metropolitana ha de prioritzar les persones i procurar modes de desplaçament segurs, inclusivament, equitatius i sostenibles. A les grans ciutats, moure's és un dret que s'ha de garantir a tothom.

Les institucions públiques són les principals responsables de dissenyar la mobilitat, implementar-la i sensibilitzar la ciutadania, i a més compten amb la participació de diversos actors del territori. Es tracta d'un dret bàsic instrumental que permet accedir a altres drets.

Els espais públics i les estructures de mobilitat han de vetllar per l'accessibilitat de les persones als serveis bàsics de les ciutats, a la feina i als centre d'atenció que els garanteixin una vida digna; per això s'han de preveure mecanismes que permetin que tothom es desplaci amb equitat.

La mobilitat ha de preveure modes sostenibles per preservar la salut de les persones i la qualitat de l'entorn natural, ha de tenir en compte les necessitats de tothom i ha d'estar a l'abast de tota la ciutadania. Alhora, cal definir estratègies per controlar i reduir la contaminació i millorar la qualitat de l'aire, un gran repte d'escala metropolitana.

Terminal d'autobusos a l'àrea metropolitana de Maputo, Moçambic. 2018

• Equipaments, espais públics i espais oberts

Els espais públics urbans estan formats per una gran diversitat de llocs físics (places, parcs, carrers, etc.) i d'equipaments (biblioteques, piscines, escoles, etc.), i cal planificar-los, dissenyar-los, construir-los i, posteriorment, gestionar-los. Tots aquests espais públics han de donar resposta a les necessitats dels habitants de les ciutats, han de contribuir a erradicar les desigualtats que s'hi generen i han d'ajudar a garantir el dret a la ciutat. Amb aquest objectiu, calen bones propostes tècniques que vetllin per incorporar les necessitats, els interessos i les demandes de tota la ciutadania i que garanteixin uns espais públics segurs, inclusivament, equitatius i sostenibles.

Més enllà dels espais urbanitzats, l'accessibilitat als espais naturals i les vies de participació per gestionar-los han d'estar a l'abast de tota la ciutadania. Els espais naturals inclouen àrees protegides o de conservació, grans espais urbans naturalitzats i espais intermedis entre la ciutat i la natura que no s'han urbanitzat. Tots aquests espais representen el pulmó de les grans ciutats i s'associen a la qualitat de vida. Aquesta infraestructura verda metropolitana és essencial per a l'ecologia i el confort i la salut de la població. Així mateix, els espais oberts metropolitans són un suport per a les activitats relacionades amb l'agricultura i ajuden a donar resposta al dret a l'alimentació digna i de qualitat.

La gestió dels espais oberts s'ha d'articular amb les ciutats i les metròpolis. Especialment, cal facilitar-hi l'accés de les persones i promoure estratègies de gestió participativa i compartida entre administracions i ciutadania.

• Qualitat dels ecosistemes naturals

La preservació de la qualitat dels sistemes naturals sovint es deslliga de la qualitat dels serveis bàsics que rep la població. Aquests ecosistemes ens proveeixen d'aigua neta, aire net i sòl agrícola, entre d'altres, i no se sol pensar que són imprescindibles per a les metròpolis. La conceptualització, la planificació i la gestió dels serveis bàsics d'una gran ciutat són elements clau: l'abastament d'aigua i la gestió de residus, entre d'altres, sovint requereixen una gran tecnificació i els coneixements de persones altament qualificades.

Actualment, la millora de la gestió dels residus i de l'aigua són prioritats per a la gran majoria de les àrees urbanes dels territoris on coopera l'AMB, que busca identificar-hi solucions efectives amb costos baixos a través de la participació i la implicació dels diversos actors compromesos amb aquests reptes.

La gestió dels recursos naturals ha de tenir una visió global, integrada en els projectes que es desenvolupen. Aquesta gestió ha de facilitar espais que permetin que els organismes pertinents, amb implicació de la ciutadania, els controlin per oferir un servei adaptat al territori i a les persones de manera equitativa i inclusiva.

La incorporació d'aquesta mirada en els projectes de cooperació és imprescindible per protegir els ecosistemes i garantir els drets ambientals i el dret a la salut. Cal disposar d'eines que permetin fer una bona educació ambiental i que donin a conèixer als responsables polítics, als tècnics i a la ciutadania en general els reptes ambientals i els hàbits que faciliten una bona preservació del medi.

• **Desenvolupament socioeconòmic**

Les àrees urbanes són motors de l'economia, però al mateix temps s'hi troben grans bretxes. El dret a una vida digna i autònoma demana una estructura socioeconòmica que consolidi la generació d'uns recursos econòmics determinats i l'accés als serveis bàsics. A més, l'impacte de la COVID-19 i l'increment de les desigualtats sorgides arran de la dificultat de mantenir les activitats econòmiques, posen de manifest la necessitat d'articular propostes arrelades al territori i que responguin a la realitat social de cada lloc.

El desenvolupament socioeconòmic té una funció important en la transformació de les àrees urbanes justes i equitatives, i la cooperació també l'ha de tenir en compte. Així, sense ser pròpiament un enfocament transversal, es considera que els projectes que es portin a terme han d'incorporar l'anàlisi socioeconòmica, i també poden incloure iniciatives econòmiques diverses, com ara estratègies d'implementació gestió d'economia social i solidària, en relació amb els sectors que es prioritzen en aquest pla.

• **Educació per a la ciutadania global**

Les desigualtats al món no tenen una sola dimensió i per poder-les afrontar cal treballar tenint en compte la complexitat i la diversitat de causes; per això l'educació per a la ciutadania global esdevé un element tan important com l'actuació als territoris on s'expressen les desigualtats més greus.

L'educació per a la ciutadania global, amb una mirada local i global alhora, difon i reforça coneixements, anàlisis crítiques i propostes transformadores envers les causes que generen desigualtats i conflictes al món. Així, contribueix i fomenta el canvi d'actituds i pràctiques transformadores, compromeses amb la justícia, els drets, les llibertats i la sostenibilitat de totes les persones i l'entorn natural. Aquestes propostes es duen a terme, a més, amb tot tipus de col·lectius i d'organitzacions, per donar-les a conèixer, implicar-hi la gent i promoure accions ciutadanes que permetin afrontar les causes que generen les desigualtats al món.

Convé ressaltar la necessitat de no deixar d'aprofundir en el coneixement d'aquestes desigualtats per generar noves eines polítiques, socials i tècniques que permetin encarar-les amb més força.

Acte al carrer del programa Tenim Drets, Teixim Llibertats a Santa Coloma de Cervelló, AMB. 2019

Dimensions geogràfiques

L'AMB ha anat cooperant de manera estable amb unes zones geogràfiques determinades, identificades a partir de l'anàlisi de contextos, vincles i processos de col·laboració. Aquesta prioritització ha conduït a un treball aprofundit, a la construcció de xarxes de col·laboració sòlides, a l'aprenentatge recíproc i a actuacions transformadores que demanen una actuació continuada.

En la mateixa línia, aquest Pla director manté la col·laboració amb els territoris que es van prioritzar en el Pla director anterior (2017-2019) per donar sentit als processos i les estratègies de cooperació que s'han impulsat. També se centra en els territoris amb els quals hi ha una vinculació més estable en el temps, que han permès establir espais de confiança per poder afrontar canvis transformadors a partir de relacions horitzontals sòlides.

Aquest Pla director prioritza quatre àrees geogràfiques:

- **Mediterrània:** espai proper i estratègic per a l'AMB, amb una llarga tradició de col·laboració i amb forts lligams històrics, socials i econòmics. A més, en l'actualitat, els conflictes oberts a la zona interpel·len de manera directa per la gran quantitat de persones desplaçades a causa de conflictes armats que cerquen l'oportunitat d'una vida digna a Europa. El focus principal se centra en les actuacions a la Mediterrània oriental, que és on majoritàriament tenen lloc aquestes situacions, i en un dels principals focus de conflicte: el territori sirianà.
- **Mesoamèrica:** àrea que compta amb una llarga trajectòria i una relació històrica de treball amb l'AMB, que ha permès portar a terme propostes diverses i establir col·laboracions sòlides. Es fa un èmfasi especial en l'àrea metropolitana de San Salvador, on la cooperació de l'AMB pren força gràcies a la visió metropolitana i als àmbits d'expertesa de la institució.
- **Àfrica:** territori empobrit que viu una transformació profunda. El creixement i la pressió que rep hi han generat grans reptes

metropolitans, perquè les ciutats s'estenen sense una planificació estructurada i amb una gestió, sovint, molt debilitada. Àfrica és un continent amb una gran diversitat: hi ha realitats socials, polítiques i estratègiques molt diferenciades entre si, per això les actuacions es concentren en entorn concrets, per fer-les més efectives i emmarcar-les en les experteses pròpies. L'AMB treballa, especialment, a l'Àfrica occidental i a l'àrea metropolitana de Maputo.

- **Àrea Metropolitana de Barcelona:** espai propi d'actuació, on es fa un treball estret i directe amb municipis i organitzacions de la societat civil. S'actua amb una mirada molt significativa cap a l'educació per a la ciutadania global, i també en la tasca de construir una cooperació concertada amb els diferents actors en el territori. Així mateix, cal tenir en compte que l'espai metropolità pren dimensions globals a través de les noves tecnologies i xarxes socials.

En els casos d'emergència i postemergència que puguin sorgir durant el període d'execució del Pla, es valorarà cooperar amb altres territoris sempre que es consideri adient i s'alineïn amb les diverses dimensions definides en aquesta política.

De manera puntual, s'inclouen propostes d'intercanvi d'experiències i construcció de coneixement amb ciutats i metròpolis d'Amèrica del Sud i el Carib.

Modalitats de cooperació

S'adopten dinàmiques diferents per als projectes i les actuacions de cooperació internacional en funció de com interactuen els diversos actors implicats.

• Cooperació directa amb actors dels territoris

Fa referència a les accions de cooperació que l'AMB porta a terme directament amb actors de territoris metropolitans o urbans amb reptes rellevants i amb grans desigualtats. Es duen a terme projectes i accions sorgits de processos participatius amb els diversos actors del territori, que es treballen des de l'horizontalitat, posant en comú tots els coneixements i compartint les experiències respectives. En aquesta modalitat, cal destacar el suport tècnic que hi pot aportar l'AMB, pels seus coneixements i singularitat com a institució supramunicipal.

• Cooperació amb els ajuntaments

Els ajuntaments dels municipis que formen l'AMB tenen propostes pròpies de cooperació internacional, amb prioritats específiques i recursos disponibles. L'AMB estableix una cooperació coordinada amb els ajuntaments, que s'adapta a les necessitats de cada cas, i es fa una feina conjunta per tal de sumar i complementar i es facilita el treball en xarxa entre ajuntaments, amb una mirada metropolitana. Les dues grans línies d'actuació són la cooperació coordinada i l'educació per a la ciutadania global en xarxa.

Jornada de treball sobre gestió de residus a El Salvador. 2019

Taller sobre mobilitat a Maputo, Moçambic. 2019

Aquesta modalitat també fa especial atenció a les estratègies de complementarietat entre els municipis i l'AMB, per exemple amb la cooperació tècnica.

• **Cooperació en concert amb altres institucions**

La cooperació concertada potencia la coordinació entre els diversos actors presents en un mateix territori per fer una acció conjunta. Aquesta modalitat pot prendre diverses formes: hi pot haver coordinació entre actors diversos, com administracions locals o supramunicipals, amb la possible participació d'altres actors, com ara xarxes de cooperació, i amb intensitats de participació i coordinació variades segons el projecte o l'acció que es dugui a terme.

Es considera que la cooperació concertada potencia la complementarietat, el treball en xarxa i les col·laboracions, i propicia la implementació d'accions de gran impacte.

• **Cooperació amb altres actors**

En general, la cooperació amb altres actors es duu a terme a través de projectes de cooperació, refugi i educació per a la ciutadania global. En la majoria dels casos, les propostes les lideren ajuntaments i organitzacions de la societat civil, i l'AMB hi aporta suport econòmic, coneixements o formació, entre d'altres, i en fa

un seguiment. Els projectes poden implementar-se a l'exterior, amb alguna entitat sòcia local, o a l'àrea metropolitana de Barcelona, on s'ha de coordinar amb el teixit social del territori.

D'aquesta manera, sempre es treballa de manera conjunta i amb una visió local i global alhora, i es duen a terme propostes de:

- Cooperació internacional
- Refugi a la Mediterrània, emergència i postemergència
- Educació per a la ciutadania global

Actors

L'AMB estableix mecanismes de treball amb una àmplia diversitat d'actors, tant externs com interns, amb cadascun dels quals defineix una dinàmica de col·laboració específica. D'aquesta manera, la institució metropolitana impulsa polítiques de cooperació des de l'Àrea d'Internacional i de Cooperació, a través del Servei de Cooperació i en estreta relació amb el Servei de Relacions Internacionals i la resta de serveis i àrees de l'AMB. A més, col·labora amb ajuntaments, associacions de municipis, ONG, xarxes internacionals, centres d'investigació i educació, mitjans de comunicació, moviments socials i empreses solidàries, entre d'altres. Cada projecte compta amb els actors estratègics més adequats per assolir els objectius i processos previstos, i en cada cas es defineixen les responsabilitats i els mecanismes de coordinació adients per obtenir un bon resultat.

L'AMB identifica els actors segons els àmbits específics d'actuació i estableix col·laboracions en funció de les iniciatives (tant amb socis locals en els països on es desenvolupen els projectes com amb organitzacions a Catalunya). La cooperació de l'AMB se centra en àrees metropolitanes de territoris empobrits, però també en municipis urbans i associacions de municipis: sempre cerca els perfils més adequats i estratègics per a cada actuació.

VISIÓ LOCAL I GLOBAL

• **Ajuntaments de l'Àrea Metropolitana de Barcelona**

Els ajuntaments de l'AMB, com a membres de la institució, són socis clau en les polítiques de cooperació internacional de l'AMB. La realitat municipal en aquesta àrea és molt diversa i les necessitats en relació amb la cooperació internacional també canvien substancialment. S'estableixen relacions específiques segons la dimensió i els recursos dels quals disposen, com també en funció de l'experiència i les propostes que porten a terme. L'AMB col·labora amb tots els ajuntaments que tinguin propostes relacionades amb aquest Pla director i reforça especialment els que compten amb menys recursos i capacitats per dur a terme els projectes proposats.

• **Entitats sòcies**

Tots els projectes es porten a terme mitjançant un treball conjunt amb organitzacions i administracions locals, que coneixen la realitat concreta de la zona on es vol actuar, amb les quals es manté una relació horitzontal i es fa una feina col·laborativa per definir els objectius, les actuacions previstes i les metodologies de la proposta que es vol implementar; és a dir, s'estableix un marc de col·laboració per implicar-hi els actors del territori.

• **Administracions catalanes en l'àmbit de la cooperació internacional**

L'AMB ha signat acords marc de col·laboració amb algunes administracions catalanes que es despleguen en projectes compartits en territoris empobrits per millorar l'impacte de la cooperació. A més, col·laboren en l'articulació de línies de treball conjuntes que permetin fer una acció més àmplia i efectiva, així com endegar debats sobre les polítiques públiques i la transformació de la cooperació internacional.

Les administracions catalanes amb les quals col·labora l'AMB inclouen l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya (ACCD), la Diputació de Barcelona, el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament (FCCD) i l'Ajuntament de Barcelona.

• **Xarxes internacionals**

Des de fa anys, l'AMB ha establert una col·laboració estreta i privilegiada amb xarxes regionals i internacionals de ciutats que tenen un marc d'actuació molt paral·lel al propi. Així, s'ha consolidat el treball amb MedCities i Metropolis, a través de sengles convenis de col·laboració, que permeten un intercanvi constant, el desenvolupament de propostes conjuntes i la presentació en fòrums internacionals. Aquestes xarxes són agents clau per a la política de cooperació de la institució, el coneixement dels espais internacionals i les accions que s'hi poden dur a terme.

• **ONG**

L'AMB estableix acords i dona suport a projectes que proposen i desenvolupen les ONG amb línies d'actuació pròpies. Conjuntament, fan accions coordinades per adquirir coneixement específic de cara a implementar projectes i integrar-hi els principis transversals.

• **Organitzacions del territori**

En la implementació dels projectes l'AMB cerca complementarietats que aportin qualitat i garanteixin l'execució dels projectes. Per això col·labora amb organitzacions establertes als territoris on es volen dur a terme les propostes; organitzacions que, a més de ser bones coneixedores de la realitat local, també són expertes en desenvolupament de projectes de cooperació, treball en xarxa o treball en sectors concrets.

• **Centres d'investigació i educació, mitjans de comunicació, moviments socials i empreses solidàries**

Hi ha altres actors que aporten experiència i coneixements sobre el territori, amb els quals se cerquen mecanismes de complementarietat per enriquir els projectes i la seva implementació. Així, hi ha un conjunt de centres d'investigació, el teixit d'entitats del territori de l'AMB, empreses solidàries, mitjans de comunicació i moviments socials que permeten establir vies diverses de treball conjunt. També es col·labora amb algunes institucions internacionals, nacionals o locals que actuen als mateixos territoris que l'AMB.

Planta de compostatge al camp de refugiats Zaatari, Jordània. 2018

Objectius de cooperació internacional de l'AMB per al període 2020-2023

Terminal de Zimpeto a Maputo, Moçambic. 2018

L'AMB, a través d'aquest Pla director, estableix els objectius per al període 2020-2023 per tal de dur a terme, amb els recursos disponibles, unes actuacions concretes i diferenciades que permetin incidir en la millora de la qualitat de vida i la garantia de drets de les persones de les àrees on actua. Aquest Pla director estableix el compromís de fer actuacions que contribueixin a assolir una vida justa i equitativa per a tothom i a la sostenibilitat global, amb la voluntat de garantir efectivament els drets de les persones i de fer un ús eficient dels recursos naturals, amb uns objectius de treball clars i concisos.

Els objectius que es volen assolir es classifiquen en:

- Estratègics. Estableixen el marc de treball de l'AMB amb visió de futur.
- Sectorials. Incideixen en les àrees d'expertesa de la institució.
- D'implementació. Se centren en la metodologia de treball i la posada a la pràctica dels projectes.

Objectius estratègics

1. Consolidar la visió holística i transversal de la cooperació internacional de l'AMB

1.1. Aprofundir en la visió d'una cooperació metropolitana que, de manera horitzontal i concertada, esdevingui transformadora i enforteixi el coneixement mutu.

1.2. Mantenir el marc de referència de les agendes internacionals vigents (com l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible i la Nova Agenda Urbana), amb exigència i capacitat crítica, a l'hora d'establir les actuacions.

1.3. Avançar en una concepció holística de totes les actuacions que incorporin els principis transversals en les accions de cooperació internacional.

1.4. Incorporar mecanismes de treball que vinculin de manera transversal les diverses àrees de l'AMB per establir eines de complementarietat, d'alineament i de coherència de polítiques.

1.5. Visibilitzar la cooperació internacional de l'AMB de manera coordinada amb les accions de relacions internacionals.

1.6. Destinar el 0,7%, o més, del pressupost de recursos propis de l'AMB per a la cooperació internacional.

Objectius sectorials

2. Promoure, facilitar i enfortir la governança metropolitana

2.1. Consolidar el relat propi sobre la governança metropolitana com a eina de cooperació internacional i enfortir les eines i els mecanismes de reflexió tècnica i política per a l'acompanyament de ciutats i àrees metropolitanes, adaptats als territoris on es treballa.

2.2. Donar suport en els processos de governança metropolitana dels territoris on es treballa.

3. Aprofundir en un desenvolupament metropolità que preservi els drets de les persones en tot l'espai urbà, de manera que sigui un entorn segur, inclusiu, equitatiu i ambientalment sostenible

3.1. Enfortir una planificació territorial que preservi els drets de les persones i el dret a la ciutat de tothom que hi conviu.

3.2. Establir mecanismes perquè els entorns urbans disposin d'espais públics, espais verds i equipaments a les zones més desfavorides, oberts a tota la ciutadania, per contribuir a la qualitat de vida i al benestar de les persones, i, alhora, apostar per infraestructures verdes.

3.3. Promoure i implementar iniciatives per afavorir una mobilitat sostenible, inclusiva, segura i equitativa que contribueixi a garantir els drets de les persones i que causi el menor impacte ambiental possible en àrees urbanes de gran complexitat.

3.4. Contribuir a la reflexió i l'elaboració de polítiques i plans d'urbanisme, espai públic i mobilitat, i a l'enfortiment de capacitats dels diversos actors.

4. Contribuir a garantir els drets ambientals a les metròpolis amb la millora de la gestió integral dels recursos, especialment de l'aigua i dels residus

4.1. Incorporar mecanismes de reducció, prevenció i gestió dels residus urbans amb una mirada integral i metropolitana, i aportar propostes i reflexió en l'elaboració de polítiques i la implementació d'estratègies en l'àmbit municipal i metropolità per al canvi de pràctiques de la ciutadania i de les institucions.

4.2. Aprofundir en la gestió integral del cicle de l'aigua, de manera que es preservi els recursos hídrics, se'n faci una gestió eficient i s'incorporin les millors tecnologies disponibles per al tractament d'aigües en cada context.

4.3. Incorporar, de manera transversal, estratègies integrades per mitigar i adaptar-se al canvi climàtic, amb eines adequades com la millora de la gestió hídrica o les energies renovables, entre d'altres, i també promoure el coneixement i la reflexió sobre el canvi climàtic en relació amb la cooperació, especialment en espais de coordinació.

5. Donar resposta a les vulneracions dels drets humans en contextos d'emergència i postemergència, amb especial atenció als reptes sorgits arran de la pandèmia de la COVID-19, així com als conflictes armats i al refugi a la Mediterrània oriental

5.1. Contribuir a l'enfortiment i la recuperació de les ciutats que viuen o han viscut situacions d'emergència (conflictes armats, desastres naturals, etc.) per avançar en el compliment dels drets humans i continuar donant suport als territoris que acullen persones a la Mediterrània oriental.

5.2. Donar suport, a través d'intercanvis d'experiències i intervencions, als reptes urbans que han sorgit i s'han fet més visibles arran de la pandèmia de la COVID-19.

6. Promoure l'educació per a la ciutadania global vinculada als objectius d'aquest Pla director

6.1. Donar a conèixer, des dels diferents àmbits d'expertesa de l'AMB, els drets, les desigualtats i les discriminacions al món, així com els conflictes i els factors que els desencadenen, amb una visió local i global alhora, per promoure una reflexió amb consciència crítica i el compromís de la ciutadania per a la transformació social.

6.2. Desenvolupar estratègies i accions que facilitin una vinculació forta de l'educació per a la ciutadania global amb els projectes que s'implementen i els objectius del Pla director per tal d'enfortir la visió local i global.

Rehabilitació del dipòsit d'aigua al municipi de Kobani, Síria. 2018

Objectius d'implementació

7. Enfortir els mecanismes per a una bona implementació d'aquest Pla director

7.1. Fomentar el treball en xarxa entre els actors implicats quan els projectes ho permetin.

7.2. Enfortir la participació i el treball conjunt amb les xarxes en les quals l'AMB participa com a institució i que tinguin una vessant de cooperació, especialment amb Metropolis i Med-Cities.

7.3. Consolidar espais de coordinació amb les administracions catalanes de l'àmbit de la cooperació al desenvolupament per disposar de mecanismes compartits en actuacions a l'exterior i al territori metropolità.

7.4. Cercar oportunitats de finançament a escala europea i internacional, a través de la Unió Europea i altres institucions.

8. Enfortir els models i els processos de cooperació tècnica internacional

8.1. Aprofundir en les capacitats i els coneixements per enfortir la cooperació tècnica internacional de l'AMB.

8.2. Establir mecanismes de coordinació entre els actors implicats en la cooperació tècnica internacional de l'àrea metropolitana de Barcelona (AMB, ajuntaments i actors locals en els casos que sigui pertinent).

9. Enfortir els mecanismes de treball amb els ajuntaments de l'AMB

9.1. Consolidar les modalitats i eines innovadores que l'AMB ha anat desplegant amb els municipis.

9.2. Enfortir la cooperació coordinada amb els ajuntaments de l'AMB, així com el programa d'educació per a la ciutadania global, i estimular l'intercanvi d'aquestes experiències.

10. Consolidar la incorporació dels principis transversals en les accions de cooperació

10.1. Enfortir la incorporació dels principis transversals a partir de projectes i accions amb una concepció holística.

10.2. Enfortir les capacitats dels actors vinculats a la cooperació internacional de l'AMB perquè integrin els principis transversals mitjançant debats i reflexió, l'elaboració de materials i eines i l'organització d'accions formatives.

11. Enfortir les eines per adquirir els coneixements (territorials, contextuais, estratègics, metodològics, de governança i d'àmbits sectorials) generats a través dels projectes i les accions de cooperació internacional en què participa l'AMB

11.1. Enfortir els mecanismes per generar coneixement, de manera col·lectiva i horitzontal, al voltant dels projectes i les accions que duu a terme l'AMB, i divulgar-lo.

11.2. Contribuir a l'enfortiment dels coneixements i les capacitats dels diversos actors de l'àrea metropolitana de Barcelona vinculats a la cooperació i als objectius sectorials tècnics de l'AMB.

11.3. Incorporar estratègies de sistematització i avaluació puntuals que permetin analitzar, reflexionar, retre comptes i aprendre.

12. Fer el seguiment de la implementació del Pla director, donar-ne a conèixer els processos i resultats i enfortir la comunicació de l'acció de cooperació internacional

12.1. Fer un seguiment continuat del Pla director per garantir-ne l'execució i prendre les mesures necessàries per implementar-lo.

12.2. Elaborar materials de comunicació i difusió adaptats als formats més actuals i als públics als quals es vol arribar.

12.3. Establir objectius específics per a la rendició de comptes i fer-ne el seguiment.

Procés d'elaboració del Pla director i seguiment previst

Reflexions amb els actors vinculats

En el procés d'elaboració del Pla director de cooperació internacional 2020-2023, l'AMB ha gestionat espais per poder escoltar i compartir visions, reflexions i propostes, que s'han recollit i incorporat en el procés de redacció.

Es va poder debatre amb les administracions catalanes que treballen en cooperació internacional (Generalitat de Catalunya, Diputació de Barcelona, Fons Català de Cooperació al Desenvolupament i Ajuntament de Barcelona). També es van fer diverses sessions amb organitzacions amb què l'AMB implementa projectes a l'Àfrica, la Mediterrània i Mesoamèrica.

A més, es van organitzar diversos tallers dinamitzats: un de dirigit i obert a tots els ajuntaments de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, un altre amb ONG, organitzacions de recerca i entitats educatives, i un tercer amb equips de coordinació i tècnics de l'AMB de les àrees i serveis implicats en els projectes de cooperació internacional de la institució.

Tots aquests espais de debat s'han dut a terme a través de plataformes virtuals per les restriccions derivades de la COVID-19.

Recursos tècnics, econòmics i experiència: l'expertesa tècnica i el 0,7 % dels recursos propis

La cooperació internacional pivota sobre diversos pilars: el coneixement expert, l'experiència en cooperació internacional i els recursos econòmics. L'expertesa en els àmbits propis de gestió significa una aportació diferencial molt valorada per les organitzacions amb les quals treballa l'AMB. Els coneixements sobre treball horitzontal i l'experiència en cooperació internacional permeten establir una dinàmica de treball pròpia.

L'AMB té el compromís de dedicar com a mínim el 0,7 % dels recursos propis a la cooperació internacional.

Elaboració del Pla director

A partir de les aportacions i visions rebudes en les entrevistes i els tallers, i amb l'experiència interna, l'equip del Servei de Cooperació Internacional de l'AMB ha redactat aquest Pla director, on es defineixen les pautes de treball dels propers anys. Aquest Pla mira de ser prou concret per traçar un àmbit de treball clar, i alhora prou dinàmic per poder adaptar-se a noves situacions.

Seguiment i avaluació de la implementació del Pla director

El Pla director proposa eines per valorar-ne la implementació i analitzar-ne els processos i l'assoliment dels objectius.

L'AMB preveu utilitzar canals propis per difondre aquest Pla director, les accions de cooperació internacional i altres activitats vinculades que es duguin a terme, per fer arribar a tots els actors interessats la informació de seguiment. Té intenció de fer servir les eines habituals (web, butlletí, correu, notes de premsa) i alhora vol cercar i provar eines que s'adaptin millor al context de la cooperació internacional i a l'àrea metropolitana, i que puguin facilitar-ne una bona difusió.

Quan s'acabi el període de vigència d'aquest Pla director, es preveu que se'n faci una avaluació amb l'objectiu de reflexionar sobre les estratègies, les metodologies i l'assoliment, així com identificar nous reptes i estratègies i aprendre dels processos promoguts.

Intensitat de treball dels objectius sectorials

	Mediterrània (Mediterrània oriental)	Àfrica (Àfrica occidental i AM Maputo)	Mesoamèrica (AM San Salvador)	Àrea Metropolitana de Barcelona	Cooperació internacional	Refugi a la Mediterrània, emergència i postemergència	Educació per a la ciutadania global	Cooperació directa	Cooperació amb els ajuntaments	Cooperació en concert amb altres institucions	Cooperació amb altres actors
Promoure, facilitar i enfortir la governança metropolitana	Més baixa	Més alta	Més alta		Més alta		Més baixa	Més alta	Més baixa	Més baixa	Més baixa
Aprofundir en un desenvolupament metropolità que preservi els drets de les persones en tot l'espai urbà, de manera que sigui un entorn segur, inclusiu, equitatiu i ambientalment sostenible	Més baixa	Més alta	Més alta	Més alta	Més alta	Més baixa	Més baixa	Més alta	Més baixa	Més baixa	Més baixa
Contribuir a garantir els drets ambientals a les metròpolis amb la millora de la gestió integral dels recursos, especialment de l'aigua i dels residus	Més alta	Més alta	Més alta	Més alta	Més alta	Més alta	Més alta	Més alta	Més baixa	Més baixa	Més baixa
Donar resposta a les vulneracions dels drets humans en contextos d'emergència i postemergència, amb especial atenció als reptes sorgits arran de la pandèmia de la COVID-19, així com als conflictes armats i al refugi a la Mediterrània oriental	Més alta	Més alta	Més alta	Més baixa	Més baixa	Més alta	Més baixa	Més alta	Més baixa	Més baixa	Més baixa
Promoure l'educació per a la ciutadania global vinculada als objectius d'aquest Pla director	Més baixa	Més baixa	Més baixa	Més baixa			Més alta	Més baixa	Més baixa	Més baixa	Més baixa

Taller de compostatge a Tujereng, Gàmbia, 2019

Tallers de reciclatge al Senegal. 2019

Pla Director de Cooperació Internacional 2020-2023

 AMB Internacional
i Cooperació